

Jól gondold meg kislány...

Női sorsok Majorosi Marianna első szólólemezen

Majorosi Marianna nevével már sok lemezen találkozhattunk, de csak most jutott el odáig, hogy elkészítse első önálló albumát. Bár a lemezfelvétel elkészült, az interjú időpontjában még nem kapható a CD, de a Táncháztalálkozón már biztosan megvásárolható lesz. Addig is bemutatásra kerülnek egyes részek belőle a Csík-zenekar koncertjein, mint például az egri műsorban, ami után az alábbi interjúra sor került. Még mielőtt Marianna eddigi életpályájának felidézésébe fogtunk volna, ezzel a legaktuálisabb témával kezdtük a beszélgetést.

Most megjelenő első szólólemezen, úgy hallottam, különböző tájegységek dalait szólatatja meg. Volt-e valamilyen tematikus szempont a válogatásnál?

Azzal kezdeném, hogy ez egy olyan munka volt számomra, ami nagyon fontos is, meg nagyon nehéz is. Először állítottam össze egymagam egy lemez anyagát. Voltak egyrészt kedvenc dalaim, amiket az elmúlt tíz évben gyakran énekeltem. Ezek közül válogattam tájegységenként. Utána a zenészekkel megbeszéltem ezek kíséretét. Adott volt a Csík és a Bekecs zenekar, akikkel már egy évtizede együtt muzsikálunk. A Csík zenekarban sokszor vannak vendégzenészek is, mint Pál István 'Szalonna', vagy Szokolay 'Dongó' Balázs, akikre szintén számítottam. Tehát kigondoltam, mely dalokat szeretném lemezre vinni, s utána megkérdeztem a zenészeket, hogy ki melyik számban működne közre szívesen. Így például Szabó Attila vállalta, hogy a székit szívesen kíséri, s magát a kiválasztott széki anyagot is egy számmá összeállítja, a bodrogi Vavrincz András kedves területe, és így tovább. De alapjában véve nem a zenészekről függött a dalok válogatása. Ami a tematikát illeti, az a lemez címe, hogy „Jól gondold meg kislány...”. Ez egy magyarbódi nóta első sora. A lemez dalai női sorsokról szólnak, s a mai világban is fontos üzenetük van. Bár a saját házasságom nagyon jól sikerült, rokoni és baráti környezetemben sok tragédiát láttam; válásokat, haláleseteket stb.

Az első szám egy buzai, amelyik egy csalódott lányról szól, akit megcsalnak, elhagynak. A következő dal egy somogyi, ami ma itt Egerben is elhangzott. Ez egy vénlányról szól, aki teljesen magára maradt; hatvanhat évesen még soha nem volt férjénél. Ezt egy lakodalmi menet követi, amiben van egy lánykikérés, búcsúztatás, s maga az esküvői rész. Ez több tájegység dalaiból tevődik össze. A zoborvidéki „Jaj pártám...”-mal kezdődik. Folytatódik a magyarbódi dallamokból Pál Pista által válogatott énekes és zenekari összeállítással. Ezt követi a széki rész, amely először a templomi esküvő hangulatát, áhítatát próbálja visszaadni. Ezután olyan dalok jönnek, amik arról szólnak, hogy a nagy szerelmet sokszor csalódás, megkeseredettség követi, s nem az lesz a házasságból, amire a lány számított. Az ezt követő magyarszováti halott menyasszony-kísérőt két, a közelmúltban elhunyt barátnőm emlékére szántam. Sokszor előfordult a régi világban, hogy a menyasszony még esküvő előtt meghalt, vagy a szülés alatt, s egy szépen induló kapcsolat még a beteljesülés előtt megszakadt. Ez egy kicsit szomorú, de nagyon szép része a lemeznek. Ezt a hangulatot oldja a következő, lakodalmi blokk. Ezt egy bodrogi „hejehuja” követi. A lemezt egy zoborvidéki háromstrófás elköszönővel zárom, amit a lakodalom végén a távozó vendégek adtak elő.

Még annyit a lemez összeállításáról, hogy nem szerettem volna olyan lemezt csinálni, ahol a számok csak sorakoznak egymás után. Azt találtam ki, hogy a rábaközi Szentés Varga Ferencről származó vőfélyszövegek hangozzanak el a számok között. Ezek rövid átvezetést jelentenek a számok között. Ez arra is jó, hogy mikor például elhangzik a szomorú magyarszováti dal, egy borköszöntő szöveg vezeti át a hallgatót a következő boros dalokba.

A másik ötletem az volt, hogy nem szeretem, ha csak egyetlen hang szólal meg egy lemezen, még akkor se, ha az az én szólólemezem, ezért négyen is énekelünk rajta. Különösen a mulatók részeknél szerencsésebb így. Nagyon szeretek hangszeres kísérettel is énekelni, de más énekesekkel együtt is, mint például a Tátika együttesrel tettem.

A lemez zenei rendezésére Salamon Beátát kértem fel, aki nagyon sok hasznos tanáccsal látott el zenei és énekes szempontból is.

Fontos megemlítenem, hogy a lemez elkészítésében hatalmas szerepet vállalt a FOLKEURÓPA lemezkiadó, Lelkes András és Lieber Bandi vezetésével. A borítót Barcsik Géza készítette.

Az első lemezbemutató koncert még decemberben volt Kecskeméten. Mikor most február közepén beszélgetünk, még mindig nem készült el, bár most már heteken belül várható a megjelenése. Mi hátráltatta a kiadást?

Először nekem volt hangszalaggyulladásom, majd a különböző helyeken játszó zenészeket volt nehéz úgy összeszedni, hogy pont akkor kapjuk meg a Hagyományok Házától elnyert 50 óra stúdióidőt. Ez az idő aztán nem is volt elég, s megint várnunk kellett, hogy újra szabad legyen a stúdió, s némi utómunkát elvégezhesünk. Közben a brácsás, Kunos Tomi elment három hétre a Duna Művészegyüttesrel Kínába. Most épp a nyomda késlekedik a borítóval.

Nekem a Csík-együttes korábban valahogy kecskeméti zenekarként élt a tudatomban, de most úgy tűnik, mintha ez csak részben lenne igaz.

Igen. Az együttes vezetője, Csík János valóban kecskeméti, s hosszú ideje működik Csík-táncház Kecskeméten. De a jelenlegi tagok közül többen máshol élnek vagy dolgoznak. A másik primás, Szabó Attila egri, Kunos Tamás, mint említettem, a Duna Művészegyüttesnél játszik, s bár ő eredetileg kecskeméti, ma már Martonvásáron lakik. Én magam Ócsán élek, Budapesttől 30 kilométerre. Bartók József bőgős a Budapest Táncegyüttesnél, ő szintén kecskeméti, csak úgy, mint Barcza Zsolt cimbalmos, aki a mostanában gyakran velünk szereplő Pál Istvánnal együtt a MÁNÉ zenekarában játszik. A két primást ráadásul a tanulmányai is eléggé elfoglalták. Jani a nyíregyházi főiskolára jár, Attila pedig most fejezte be a néprajz szakot az egyetemen.

Akkor első szólólemeze megbeszélése után térjünk át pályája kezdetéhez. Hogyan került kapcsolatba a népzenevel és néptáncsal?

Békéscsabai vagyok, ott jártam középiskolába is. Mivel városi gyerek voltam, a családuknak nem volt hagyománya a néptáncnak. Elég vérszegény gyerek voltam, s a szüleimnek azt javasolták, hogy írassanak be valahova, ahol sok mozgás van. A néptáncot választották, s úgy látszik, ennek tartós hatása lett. Az éneklés viszont az egész családban kedvelt volt, különösen mezőkovácsházi nagymamám énekelt sokat, aki odaköltözött hozzánk. Szüleim faluról származtak, de a városban is kertes házban laktunk, állatokat tartottunk, nem állt távol tőlünk a paraszti életforma. Szüleim családcentrikusak, nem a pénzt hajszolták, mindig voltak közös családi programjaink. Sok rokonunk volt a Békés megyei falvakban, s a falusi lakodalmak emlékezetes események maradtak számomra. Amikor még hétfő este nem volt TV adás, összejöttünk a nappaliban, játszottunk, énekelünk. A húgom is táncol, énekel és tanít. (Ő is énekel a lemezemen, akárcsak a keresztlányom, valamint Bognár Szilvia).

Már 13-14 éves koromban kapcsolatba kerültem a tánc házzal. Van egy kitűnő helyi együttes ott a mai napig, a Békés Banda, akik a '80-as években rendszeresen muzsikáltak a megyei táncosok táncházában. De nem csak jó zenészek, hanem kiváló táncosok (Born Miklós, Gál László, Sára Ferenc, Juhász Zsolt...) is sokat formáltak ízlésvilágomon. Aztán 1988-tól a szarvasi Tessedik Sámuel Néptáncegyüttesben táncoltam. Első diplomám az óvónői volt, amit Szarvason szereztem. 1990-ben lettem a Magyar Állami Népi Együttes tagja.

Hogy lesz valaki a MÁNE tagja? Hívják? Felvételizni kell?

Akkor még Timár Sándor volt az együttes vezetője. Felvételt hirdettek, s többen is megpróbáltuk Szarvasról. Maga a szarvasi együttes vezetője bízott minket. Sikert a felvételi, státuszt kínáltak, s így kerültem Pestre.

Bár nyilván korábban is énekelt, nem csak táncolt, a MÁNE-nél először csak táncos volt, s csak 1994-től lett az együttes énekese.

Hivatalosan nem voltam énekes, ez a státusz akkor már nem létezett, de ennek ellenére szólóénekesi feladatokat is kaptam. Én már gyerekkorom óta mindig elláttam énekkezdő feladatokat, például karikázókban. Tehát mindig jelen volt az éneklés, csak nekem a mozgás, a tánc volt az elsődleges. Aztán a MÁNE-nél az egyik zenész (Kozma Gyula 'Kosztya') kérdezte meg, hogy nem volna-e kedvem az együttesükben énekelni, s egyúttal énektanárnál tanulni. Így kerültem Bodza Klárához, akihez hat éven át jártam. Ő volt az, aki elindított a Népművészet Ifjú Mestere pályázaton, amit sikerült is elnyernem 1994-ben. Ekkor keresett meg két későbbi zenekarom, a Bekecs és a Csík vezetője, hogy volna-e kedvem együttesükkel énekelni. Nem voltam ismeretlen előttük korábban sem. Vavrincz András zenei rendezője volt a Magyar Tamburazenekar bácskai tanító-kazettájának, amelyen közreműködtem, s a Népművészet Ifjú Mestere zsűrijében is benne volt. Csík Janival még régebben ismertük egymást, mert ő Békéscsabán is zenélt, amikor még ott táncoltam. Mindkét együttesnek igent mondtam, bár azt hangsúlyoztam, hogy nekem a MÁNE a munkahelyem, s csak amennyi szabad időm marad, annyin osztozhatnak.

A Bekecsről mostanában kevesebbet hallok.

Csávás Attila és Nagy Zoli a Honvéd Együttesbe ment át két éve, ami olyan elfoglaltságot jelent, hogy nehéz az egyeztetés. Korábban sokat jártunk külföldre, s itthon is sok fellépésünk volt, különösen Budapesten. Saját táncháza nem volt a Bekecsnek. Velük egy kazetta (Az a szép piros hajnal...) és egy CD (Bekecsalja – Maros mente) készült. Vavrincz András egyébként kulcsfigura az én zenei felkészültségemben. Hatalmas tárgyi tudása van, s ő segített mindig, amikor kerestem valamilyen zenei anyagot. Eredeti anyagokból válogattunk mindig. Vagy a saját gyűjtéseiből, vagy a Hagyományok Házában mindenki számára hozzáférhető archívumból.

A Csík Zenekar kecskeméti táncházaira, gondolom, nem jár le rendszeresen. Hol zenélnék együtt és hogyan tudnak próbálni?

Most adódott egy lehetőség rendszeres táncházra Budapesten is; a Nyugati Pályaudvar közelében van a B 63 klub, ahol étterem és pincehelyiség van. Itt havonta egyszer lépünk fel. A próba úgy van, hogy ha jön valami nagyobb feladat, akkor természetesen többet próbálunk. De egyébként mindenki folyamatosan zenél, ebből él, s így annyira „kézben vannak” a számok, hogy nem okoz problémát egy fellépés.

Bár laikus vagyok, s lehet, hogy nem is Marianntól kellene ezt kérdezniem, de mégis feltűnik nekem sok zenekarnál, hogy éveken át alig változik a repertoárjuk. Ha egy vagy két év elteltével újra elmegyek a koncertjükre, szinte ugyanazokat a számokat hallom. De ez olyan módon is igaznak tűnik, hogy egy-egy tájegység vonatkozásában a különböző együttesektől is ugyanazok a dallamok köszönnek vissza. Már nem tudom hányadik CD-ről hallom vissza ugyanazt a két magyarbódi dallamot, amik egyébként nagyon jók, de ahol van két ilyen jó nóta, ott biztos van még több is. Kezd kimerülni azon dallamok készlete, amelyek a siker reményében adhatók elő, vagy csak egyszerűen a zenekaroknak nincs ideje arra, hogy a rengeteg felgyűjtött, archivált dallam között tovább kutassanak még közkinccsé nem vált újabbak után, s inkább a már beváltakat játsszák? Esetleg a zenészek sokféle feladata, eltérő munka- és lakhelyeik szintén okozhatják ezt?

Ezek mind szerepet játszhatnak. Egyrészt a közönség is elvárja, hogy a kedvenc számaikat ismételtelen eljátsszuk. Másrészt a repertoár frissítése se egy gyors folyamat. Sok együttest tényleg nem könnyű összeszedni új produkciók begyakorlására. Ha lennének

mindenütt hetenkénti próbák, akkor talán gyorsabban menne. A legtöbb együttes általában egy kész produkcióval járja az országot, mint amilyen például egy új lemez. A Csík-zenekar „A kor falára” című lemezéhez most például a Jászság Együttes készített egész estés műsort, s gyakran együtt megyünk fellépésekre. De a csendesebb téli időszak után általában a legtöbb együttesnek beindul a koncertévad, s tavasztól a legkülönbözőbb belföldi és külföldi fellépéseken vesznek részt. S ha már a magyarbódi példát említette, a mostani lemezemhez is előterjesztettem néhány magyarbódi dallamot Pál Pistának, de voltak, amikre azt mondta, hogy nem csak hogy új stílusú, hanem már inkább magyar nótás vagy éppen erős szlovák hatás érződik rajtuk, így ezeket kihagytuk. Az autentikus népzenei játszóknak nem szeretik keverni a stílusokat. Azonkívül nem törekszünk arra, hogy csak olyanokat adjunk elő, amit eddig még soha senki nem énekelt a táncházak közül. A régi stílusú dalok terén talán lassankint már kezd is kimerülni a készlet, hiszen több együttes már 25-30 éve működik.

Bár 2000 óta otthon van két kisgyermekével, továbbra is a Magyar Állami Népi Együttes tagja. Beszéljünk még az együttesben a kilencvenes években játszott szerepéről.

A női táncarnak voltam az asszisztense, mielőtt gyesre mentem. Ez azt jelenti, hogy a női tánckar táncainak karban tartása, ismétlése, újratanítása volt a feladatom. Az együttes új tagjait is be kellett a megfelelő szerepekre tanítanom. Azonkívül gondoskodnom kellett előadás előtt a bemelegítésről, figyelni, hogy a jelmezek rendben vannak-e, elő van-e minden készítvé stb. Az énekek ismétlése, új énekek betanítása szintén a feladatom volt. Erre az asszisztensi szerepre már Mihályi Gábor kért fel, aki Timár Sándort követte nyugdíjba vonulásakor. Úgy gondolta, hogy kell egy vezető a női táncosok között is. Azt hiszem, itt a megbízhatóság volt a fő kiválasztási szempont, olyan ember kellett, aki mindenre oda tud figyelni. A férjem, Kökény Richárd szintén 1990-ben került az együtteshez. Jelenleg ő a tánckarvezető és szólótáncos is. Vezetői képességeit Mihályi Gábor már korábban megismerhette, amikor együtt dolgoztak Szolnokon a Tisza Táncegyüttesnél.

Én időközben megszereztem második diplomámat, a táncpedagógusit is 2001-ben a Táncművészeti Főiskolán. Így most már hívnak művészeti iskolák ének- vagy táncitanításra. Bár óvónőként sohase dolgoztam, mindig tanítottam kicsiket, így az eredeti hivatásomtól nem távolodtam el teljesen.

Most már tantervi kereteken belül is van tudtommal mód a néptánc oktatására az általános iskolában.

Igen, de ennek feltételei nem mindig adóttak. Sokszor testnevelő- vagy énektanár tanít ott dolgokat, amit inkább lehetne *mozgáskultúrának* nevezni, mert a néptáncokhoz nem mindig van köze.

Valami olyan történt esetleg, mint az orosz szakos tanárok átképzésénél, hogy hirtelen kellett volna sok nyugati nyelvszakos tanár, de nem volt, most meg már annyi van, hogy angol szakkal se lehet elhelyezkedni?

Valószínű. Azok, akik a néptánc programját készítették, mindent megmozgattak, hogy bekerüljön a tantervbe, csak akkor még nem volt, vagy éppen csak indult a pedagógusképzés ezen a területen. Mostanra viszont rengeteg táncost kiképeztek pedagógusnak, csak nincs annyi munkahely. Mert csak a táncpedagógusi diplomával nemigen vesznek fel valakit egy iskolába, csak ha van mellette tanítói vagy tanári képesítése, s más tárgyat is tud tanítani. Akiknek meg van pedagógus képzettségük, s elmennek egy tanfolyamra, néha alig járnak valamivel a tanulóik előtt. Szerintem nagy háttértudás kell ahhoz, hogy a tanár rugalmasan tudjon alkalmazkodni a tanulók pillanatnyi fizikai és szellemi állapotához. Van, amikor tanítványaim olyan fáradtak, hogy csak játékokra hajlandók. Máskor meg olyan iramban tanulnának, hogy ötpercenként meg kellene tanítani egy új népdalt vagy lépéskombinációt.

A mai előadáson is megfigyeltem azt, amit már korábban is: Marianna annyira együtt él a produkcióval, hogy akkor is ritmusra mozog, ha nem szerepel, ha éppen a háttérben vagy a színpadi bejáróban áll. Olyan lelkesedést mutat, mintha most először

élné át azt a számot, pedig egyik-másikat már bizonyára jó sokszor hallhatta. Sok előadónál zavar, hogy ha nem épp ők vannak soron a zenélésben, a háttérben mászkálnak, pakolásznak, beszélgetnek.

Ezen még nem gondolkodtam, nyilván belülről jön. Az persze igaz, hogy ahogy én elvárom a többiektől, hogy amikor én szerepelek, ne mászkáljanak, ne zavarjanak mással, úgy én is igyekszem mások produkciójára odafigyelni, átélem azokat újra és újra. A Magyar Állami Népi Együttesben eltöltött évek is biztosan sokban hozzájárultak egyfajta fegyelmezettséghez, hiszen a leghátsó sorokban táncolóknak is ugyanolyan lelkesen kell táncolni, mint az első sorban lévőknek. Egy ilyen koncertnek is van egy hangulata, amivel az első perctől együtt élek, s nemcsak akkor, amikor a színpadon vagyok, hanem akár a színpalak mögött is.

Abkarovits Endre